

Ärendenr
2024-000373

Rutin för studiehandledning på modersmålet

Beslutat av:	Verksamhetschef grundskola 2024-05-27
Gäller för:	Grundskolan, anpassade grundskolan och IM
Gäller från och med:	2024-05-27
Formaliareviderat:	2024-08-22
Dokumentägare:	Rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte och aktuella bestämmelser.....	3
1.2 Studiehandedning som extra anpassning.....	4
1.3 Studiehandedning som särskilt stöd	4
1.4 Studiehandedning för nyanlända elever	5
2. Organisation av studiehandedning.....	6
2.1 Studiehandedarens roll.....	6
2.2 Möten med studiehandedare	7

1. Inledning

1.1 Syfte och aktuella bestämmelser

Barn & Utbildnings rutin om studiehandledning syftar till att ge vägledning i hur aktuell lagstiftning om studiehandledning ska tolkas och tillämpas i Tibro kommun. Rutinerna bygger på:

- 3 kap skollagen (2010:800)
- 5 kap skolförordningen (2011:185)
- 9 kap gymnasieförordningen (2010:2039)
- Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram (SKOLFS: 2022:334)
- Studiehandledning på modersmålet – Att stödja kunskapsutveckling hos flerspråkiga elever (Skolverket, 2023)

Enligt 5 kap §4 skolförordningen ska en elev i grundskola och anpassad grundskola få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Samma regler finns i 9 kap 9 § gymnasieförordningen för elever i gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola.

En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl.

Syftet med studiehandledning ska vara tydligt, oavsett om det utförs som en extra anpassning, särskilt stöd eller som en insats för nyanlända elever som har tagits emot på högstadiet.

Studiehandledning på modersmålet kan ges:

- som en *förberedelse inför lektioner* för att bygga upp en förförståelse för ämnet på modersmålet och fördjupa lärandet (t.ex. för elever med ett begränsat ordförråd i svenska, men med goda kunskaper i ämnet eller för elever som har stora textmängder att gå igenom)
- *under lektionstid* (elever får studiehandledning på modersmålet samtidigt som ämnesundervisning, vid enstaka tillfällen kan studiehandledare hålla genomgång på modersmål parallellt med att ämnesläraren gör det på svenska i övriga klassen om studiehandledaren och läraren tillsammans har planerat genomgångens upplägg)
- *efter lektionen* som repetition av ett visst moment (studiehandledare och lärare stämmer av med varandra vad som behöver repeteras för att uppnå betygs- eller bedömningskriterierna).

Vilken form av studiehandledning som ges avgörs från fall till fall och anpassas efter undervisningsinnehållet och elevens behov.

1.2 Studiehandledning som extra anpassning

Studiehandledning på modersmålet kan ges i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller i form av särskilt stöd.

Studiehandledning som extra anpassning genomförs i en begränsad omfattning under en kortare tidsperiod. Det kan förekomma om:

- Eleven har goda kunskaper i ämnet på sitt modersmål, men aldrig tidigare har arbetat med ett särskilt moment i det aktuella ämnet.
- Eleven delvis går i förberedelseklass eller motsvarande och behöver en introduktion till ämnesundervisning i de ämnen som eleven läser i sin ordinarie undervisningsgrupp.

Om behov av studiehandledning som extra anpassning framkommer tar undervisande lärare kontakt med representant från skolans elevhälsoteam.

Elevhälsoteamet lyfter frågan och tar kontakt med rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning för att undersöka möjligheten till studiehandledning med begränsad omfattning och varaktighet.

Dokumentation och uppföljning av studiehandledning som extra anpassning görs i Infomentor i enlighet med skolenhetens rutin för ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. Följande frågor bör finnas med i uppföljningen av studiehandledning som extra anpassning:

- Hur har tiden för studiehandledning använts (som förberedelse/förförståelse inför områden/lektioner, under lektionstid eller som repetition av ämnesinnehåll och/eller begrepp)?
- Har studiehandledningen gett några synliga resultat? På vilket sätt?
- Behöver anpassningen fortsätta, avslutas eller förändras?

Om uppföljningen visar att det finns behov att förlänga den extra anpassningen med längre varaktighet ska en utredning om särskilt stöd startas.

1.3 Studiehandledning som särskilt stöd

Om det finns en risk att en elev inte kommer uppfylla de kriterier för bedömning eller betygskriterier som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen, trots att stöd ges i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till skolenhetens rektor.

Skolenhetens rektor ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt i enligheten med skolenhetens rutin för ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

Om utredningen visar att eleven är i behov av studiehandledning på modersmålet som särskilt stöd tar den person som rektor utser kontakt med rektor med ansvar för

studiehandledning och modersmålsundervisning. Studiehandledning på modersmålet skrivs in som en åtgärd i ett åtgärdsprogram.

För att studiehandledning på modersmålet ska räknas som särskilt stöd ska insatserna vara av sådan ingripande karaktär som normalt inte är möjliga att genomföra av lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen. Insatsernas omfattning och varaktighet har betydelse för att avgöra om studiehandledningen ska ges som särskilt stöd.

Studiehandledningen ska följas upp och utvärderas regelbundet inom ramen för åtgärdsprogrammet för att se om den ger resultat och att eleven utvecklas i riktning mot att uppfylla de kriterier för bedömning eller betygskriterier som minst ska uppnås.

1.4 Studiehandledning för nyanlända elever

Med nyanländ avses elev som:

- har varit bosatt utomlands,
- nu är bosatt i landet, och
- har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då eleven fyller sju år.

En elev ska inte betraktas som nyanländ efter fyra års skolgång i Sverige.

Enligt 3 kap 12c-d § skollagen ska en bedömning av nyanlända elevers kunskaper genomföras, om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Bedömningen ska ske skyndsamt. Resultatet av bedömningen ska beaktas vid bland annat en bedömning av om eleven har behov av studiehandledning på modersmålet. Studiehandledning på modersmålet för nyanlända kan ges i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller i form av särskilt stöd (se avsnitt 1.2).

Enligt 3 kap 12i § skollagen anges en *förstärkt* rätt till studiehandledning för nyanlända elever som placeras på *högstadiet*. En nyanländ elev *som har tagits emot* inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts, *ska* få studiehandledning på modersmålet, om det inte är uppenbart obehövligt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet.

Den studiehandledning som ges till nyanlända elever som har tagits emot i *högstadiet* och som fått sina kunskaper bedömda är *inte* en form av särskilt stöd och behöver inte dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Däremot ska en individuell studieplan upprättas för nyanlända elever som tas emot i högstadiet. Individuella studieplaner för nyanlända upprättas i DF-Respons.

2. Organisation av studiehandledning

Skolenhetens rektor, alternativt den som rektor utser, kan löpande under läsåret ta kontakt med rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning gällande behov av studiehandledning på modersmål.

Varje år i **mars** och i **oktober** gör samordnare för nyanlända en inventering tillsammans med skolenheternas rektorer av vilka elever som är i behov av studiehandledning som extra anpassning eller särskilt stöd. Detta för att underlätta organisationen inför kommande läsår. Samordnare för nyanlända informerar även rektor för åk 7–9 om vilka elever på högstadiet som betraktas som nyanlända nästkommande läsår och som har fortsatt behov av studiehandledning inom ramen för sin individuella studieplan.

Rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning samt samordnare för nyanländas lärande organiserar och fördelar studiehandledning mellan de olika skolorna inför kommande läsår. Kontinuerlig återkoppling sker till skolenhetens rektor, eller den person som rektor har utsett.

2.1 Studiehandledarens roll

I skollagen anges att det är rektor som bedömer om en person är lämplig som studiehandledare. Det finns inga specifika krav i skollagen eller i förordningar för vilken utbildning eller kompetens en studiehandledare ska ha. I Tibro kommun är det rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning som anställer studiehandledare för samtliga skolenheter.

Om det inte finns någon lämplig person och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en studiehandledare får studiehandledning, enligt 5 kap 4 § skolförordningen, ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där elev och studiehandledare är i åtskilda rum men inte i tid.

Studiehandledaren bör vara insatt i kurs- eller ämnesplaner samt betygs- eller bedömningskriterier för de ämnen som studiehandledaren handleder i. Studiehandledaren behöver också ha en god inblick i det som är karaktäristiskt för olika ämnen vad gäller innehåll och språkbruk. Studiehandledaren kan också vara en viktig länk mellan elevens tidigare erfarenheter av skolan och den undervisning och skolkultur som eleven möter i Sverige.

Det bör så långt det är möjligt finnas ett samarbete mellan ämnesläraren och studiehandledaren. Ämnesläraren ansvarar för undervisningen i ämnet, bedömer elevens kunskaper och sätter betyg i de årskurser där betyg sätts.

2.2 Möten med studiehandledare

Augusti

Rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning samlar in information från ämneslärare och informerar studiehandledarna om olika elevers behov och upplägget för studiehandledningen.

Rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning samt samordnare för nyanländas lärande träffar samtliga studiehandledare för att gå igenom följande punkter inför läsårsstarten:

- Studiehandledningens syfte samt skillnaden mellan modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet
- Schematider för studiehandledning samt läsårstider
- Kontaktuppgifter till de olika skolenheterna samt till ansvarig rektor för modersmål och studiehandledning
- Utdelning av nycklar, dator och kopieringstagg
- Inplanerade avstämningsmöten med biträdande rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning

Maj

- Rektor med ansvar för studiehandledning och modersmålsundervisning samt samordnare för nyanlända har dialog med studiehandledarna om nuläge, framgångsfaktorer, utmaningar samt hur samarbetet med ämneslärarna har fungerat.